

**חוברת קורסים לשנת הלימודים תשפ"א הפתוחים
לכלל הסטודנטים באוניברסיטה
הפקולטה למדעי הרוח והחברה**

2020-2021

סמטר ב'

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18:00-20:00	ד'	ב'	ד"ר גידי נבו	מאלתרמן עד ברי סחרוף : גיבורי תרבות ישראלים	המחלקה לספרות עברית 122-1-0786
12:00-14:00	ה'	ב'	פרופ' דניאל אונגר	מבוא לאמנות העת החדשה המוקדמת	אמנויות 134-1-0114
12:00-14:00	א'	ב'	פרופ' שרה אופנברג	מבוא לאמנות בימי הביניים	אמנויות 134-1-0074
10:00-12:00	א'	ב'	פרופ' שרה אופנברג	מקורות מיתולוגיים לתולדות האמנות	אמנויות 134-1-0230

סמסטר ב

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18:00-20:00	ג'	ב'	ד"ר אורית ואקנין- יקותיאלי ומר עידן בריר	בימת המזרח התיכון : היבטים חברתיים ופוליטיים של סכסוכים	לימודי המזרח התיכון 124-1-0430
10:00-12:00	ב'	ב'	ד"ר אולגה קומינובה	יצירות מופת בתרבות המערב	ספרויות זרות ובלשנות 132.1.0207
12:00-14:00	ג'	ב'	ד"ר איריס אידלסון-שיין	מבוא לנאורות היהודית	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0451
10:00-12:00	ב'	ב'	ד"ר חנן גפני	שאלה של חינוך : פרקים בתולדת החינוך היהודי באירופה בעידן ההשכלה	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0234
10:00-12:00	ג'	ב'	פרופ' כנה ורמן	תולדות עם ישראל בתקופת המשנה והתלמוד	היסטוריה של עם ישראל 125-1-1861
10-12	ה'	ב'	פרופ' טד פראם	תולדות עם ישראל בימי הביניים משנת (1100-1500)	היסטוריה של עם ישראל 125-1-1691

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	א'	ב'	פרופ' אמנון רז- קרקוצקין	תולדות עם ישראל בעת החדשה המאוחרת	היסטוריה של עם ישראל 125-1-3171
14-16	ד'	ב'	ד"ר מנשה ענזי	יהודים במזרח התיכון במחצית השנייה של המאה העשרים	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0420
14:00-16:00	א'	ב'	ד"ר נתן ארידן	נקודות המפנה ביחסי ישראל- ארה"ב, בין השנים 1948-1973	לימודי מדינת ישראל 167-1-0335
14:00-16:00	ד'	ב	ד"ר נתן מרקוס	תולדות הכסף של אירופה בעת החדשה	היסטוריה כללית 127-1-0089
12:00-14:00	ב'	ב'	ד"ר עידן שרר	פיאודליזם : מיתוס ומציאות	היסטוריה כללית 127-1-0391

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	ג'	ב'	ד"ר יעל מבט	סוגיות חברתיות ודתיות בהיסטוריה של ארה"ב במאה ה-20	היסטוריה כללית 127-1-0471
14:00-16:00	ב'	ב'	ד"ר אורי שחר	מבוא לימי הביניים בשיאם	היסטוריה כללית 127-1-1091
12:00-14:00	ג'	ב'	ד"ר מרב חקלאי	תחילת תרבות המערב- רומא	היסטוריה כללית 127-1-1961
10:00-12:00	ד'	ב'	ד"ר נתן מרקוס	מבוא לעת החדשה המאוחרת	היסטוריה כללית 127-1-6091

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18:00-20:00	ד'	ב'	ד"ר גידי נבו	מאלתרמן עד ברי סחרוף : גיבורי תרבות ישראליים	המחלקה לספרות עברית 122-1-0786

תיאור קצר של הקורס

מטרת הקורס היא לפרוש קשת רחבה ככל האפשר של יוצרים ויצירות מתחום הספרות, המוסיקה והקולנוע של מדינת ישראל. כל זאת על מנת לחשוף ולחקור את המפה העשירה והמגוונת של התרבות הישראלית – אחת היצירות המובהקות של הפרויקט הציוני. בקורס ייבחנו הדרכים שבהם התרבות הישראלית משקפת ובו בזמן מכוננת את המציאות הישראלית המורכבת, המשוסעת, הדינמית - על הכאב והחלום הזורמים בעורקיה

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ה'	ב'	פרופ' דניאל אונגר	מבוא לאמנות העת החדשה המוקדמת	אמנויות 134-1-0114

תיאור קצר של הקורס

סקירה זו מתמקדת בהתפתחות הציור, הפיסול והאדריכלות לאורך ארבע מאות שנה. תחילתה של הסקירה בהתפתחות אמנות הרנסאנס באיטליה; אנו נראה כיצד רעיונות מיוחדים אודות מרכזיותו של האדם ביקום התפתחו לאורך הדורות עד שהגיעו לשיאם בשתי מהפכות, הצרפתית והאמריקאית, לקראת סופה של המאה השמונה-עשרה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	א'	ב'	פרופ' שרה אופנברג	מבוא לאמנות בימי הביניים	אמנויות 134-1-0074

תיאור קצר של הקורס

מטרתו של המבוא לאמנות בימי הביניים לחשוף את הסטודנט לאמנות המערב הנוצרי בין המאה הרביעית לספירה למאה הארבעה עשרה לספירה. הקורס יתמקד ביסודות הקלאסיים של האמנות הנוצרית, ובהבחנות בין האמנות הביזנטית לאמנות המערבית, ויסקור את היצירות המרכזיות בכל תקופה ותקופה במהלך אלף השנים.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	א'	ב'	פרופ' שרה אופנברג	מקורות מיתולוגיים לתולדות האמנות	אמנויות 134-1-0230

תיאור קצר של הקורס

בקורס נעסוק ביסודות המיתולוגיים באמנות. נכיר את המסורות המיתולוגיות, המקורות הספרותיים, וכלי העזר הביבליוגרפיים. נדון במגוון נושאים: מיתוס הבריאה ובריאת האדם, באלים האולימפיים כמו: זאוס, הרה, אפולו, אפרודיטה ובגיבורים המיתולוגיים. נבחן מבחר דוגמאות מהאמנות הקלאסית ומאמנות הרנסאנס.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18:00-20:00	ג'	ב'	דר' אורית ואקנין-יקותיאלי ומר עידן בריר	בימת המזרח התיכון : היבטים חברתיים ופוליטיים של סכסוכים	לימודי המזרח התיכון 124-1-0430

תיאור קצר של הקורס

קורס זה מתמקד בהיבטים היסטוריים, חברתיים ופוליטיים של סכסוכים במזרח התיכון ובצפון אפריקה. נדון בפרספקטיבה ההיסטורית של סכסוכים אזוריים, וננתח את ההיבטים התיאורטיים שלהם ואת הסיבות להמשכיותם. נבחן את הסכסוך הישראלי-פלסטיני, שינויים בתחום הדתי והקשרים שלהם לסכסוכים, וכמה מן המלחמות האזור. מתוך מקרים אלה נתבונן במתחים אתנו-לאומיים, סכסוכים חברתיים, אידיאולוגיים ודתיים, שאלות של משא ומתן, התערבות המעצמות, ותהליכים היסטוריים רחבים יותר. הקורס יתקיים במתכונת של "קורס-כנס" ובמחצית מהשיעורים ישתתפו מורי הקורס, חברי סגל, מומחים ואורחים שישתתפו בנקודת מבטם על האירועים השונים. מילות מפתח :- מזרח תיכון, אקטואליה, סכסוכים, ישראל, פלסטין, מיעוטים.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ב'	ב'	ד"ר אולגה קומינובה	יצירות מופת בתרבות המערב	ספרויות זרות ובלשנות 132.1.0207

תיאור קצר של הקורס

הקורס מועבר בשפה האנגלית
הקורס יחשוף תלמידים לכמה מהיצירות המרכזיות בספרות המערב ויעקוב אחר ההדים התרבותיים של יצירות אלה. למעט סיפורים קצרים ושירה, לא נוכל לקרוא כל יצירה בשלמותה: השיעורים יתמקדו בקטעים נבחרים מהטקסטים הארוכים יותר, בתקווה שאלו יעוררו את סקרנות הסטודנטים לקריאת היצירות באופן עצמאי. כחלק מההכרות עם היצירות, הקורס יארח מרצים מהמחלקה לספרויות זרות ובלשנות המומחים ליצירות אלו, שיסבירו לתלמידים מהיכן נובעת גדולתה של כל יצירה ומה זה מעיד עלינו, ועל התרבות שאנחנו חיים בה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12-14	ג'	ב'	ד"ר איריס אידלסון-שיין	מבוא לנאורות היהודית	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0451

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק בתולדותיה של תנועת ההשכלה היהודית, מתחילותיה במאה השמונה-עשרה ואל תוך העשורים הראשונים של המאה התשע עשרה. בין השאלות שיידונו : האם אכן הייתה ההשכלה היהודית תנועת שבר (או מפנה) היסטורי, כפי שהוצגה לעתים קרובות במחקר? האם ניתן לראות בהשכלה היהודית את 'המקרה היהודי של הנאורות האירופית'? האם ההשכלה הייתה תנועה של חילון, או שמא ניתן לדבר גם על השכלה משמרת ואף על השכלה דתית? מה הקשר בין השכלה לבין מודרניות? מה היו גבולותיה של ההשכלה בזמן ובמרחב? האם ניתן לדבר על 'השכלה' אחת או שמא עלינו לדבר על נאוריות יהודיות מגוונות?

מילות מפתח : השכלה, נאורות, מודרניות, העידן המודרני, חילון

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ב'	ב'	ד"ר חנן גפני	שאלה של חינוך : פרקים בתולדת החינוך היהודי באירופה בעידן ההשכלה	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0234

תיאור קצר של הקורס

אחת מזירות המאבק הבולטות בתקופת ההשכלה היתה החינוך היהודי. במהלך קורס זה ננסה לשרטט את מתווה המהפכה שחתרו משכילים שונים לחולל בדפוסי החינוך, הן בנוגע לתכניו, והן בנוגע לדרכי הקנייתם. בנוסף, נתחקה אחר תקדימים למגמות אלו בעידנים קדומים יותר, ונברר באיזו מידה נחלו המשכילים הצלחה במאבקם לעיצוב מסגרות חינוך יהודיות בהתאם להשקפתם האידיאולוגית.

סמסטר ב

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ג'	ב'	פרופ' כנה ורמן	תולדות עם ישראל בתקופת המשנה והתלמוד	היסטוריה של עם ישראל 125-1-1861

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק בבחינת ההיבטים הפוליטיים, החברתיים, האינטלקטואליים והכלכליים של החברה היהודית במאות הראשונות לספירה.

סמסטר ב

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ה'	ב'	פרופ' טד פראם	תולדות עם ישראל בימי הביניים משנת (1100-1500)	היסטוריה של עם ישראל 125-1-1691

תיאור קצר של הקורס

הקורס יסקור את הנושאים והזירות המרכזיות בתולדות עם ישראל בחלקם למן סוף המאה ה-11 ועד לסוף המאה ה-15. מבין הנושאים, נדון בבעיית האנוסים בספרד הנוצרית והפזורה הספרדית שבעצם התחילה כבר בסוף המאה הי"ד. פולמוסים בין יהודים לנוצרים והמאבק ה-'אמת' גם יעסיקו אותנו. שיטות שונות לבעיות היסטוריוגרפיות הן גם חלק בלתי נפרד מהדיונים.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	א'	ב'	פרופ' אמנון רז-קרקוצקין	תולדות עם ישראל בעת החדשה המאוחרת	היסטוריה של עם ישראל 125-1-3171

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק בתהליכים המרכזיים בתולדות העם היהודי משלהי המאה ה-18 ועד הקמת מדינת ישראל. במסגרת הקורס נדון בדמוגרפיה, בתמורות במעמד החוקי של היהודים, במבנה הקהילה, במערכות החינוך, הרווחה והכלכלה, במעמד האישה ובהיבטים שונים של חיי היומיום של היהודים בתקופה זו.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14-16	ד'	ב'	ד"ר מנשה ענזי	יהודים במזרח התיכון במחצית השנייה של המאה העשרים	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0420

תיאור קצר של הקורס

בקורס נכיר את חיי היהודים במחצית השנייה של המאה העשרים בארצות האסלאם. נדון במקום היהודים בעקבות הקמת מדינות הלאום והקמת מדינת ישראל. נשאל על השותפות בין יהודים למוסלמים, על מקום היהודים בתהליך הדה-קולוניאליזם המקומי ולבסוף נדון בתהליך סיומן של רוב הקהילות. מילות מפתח: - דה-קולוניאליזם, יחסים בין יהודים למוסלמים, הגירה, עליה, סיום הקהילות וזכרון

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	א'	ב'	ד"ר נתן ארידן	נקודות המפנה ביחסי ישראל- ארה"ב, בין השנים 1948-1973	לימודי מדינת ישראל 167-1-0335

תיאור קצר של הקורס

הקורס מציג לסטודנטים הכרות עם נקודות המפנה, המאפיינים הייחודיים, הדילמות, המשברים, וההתלבטויות שעמדו בפני מקבלי ההחלטות בישראל ובארה"ב, בין השנים 1948-1973. באמצעות הכרה של מקורות מידע מארכיונים בארץ ובחו"ל ירכוש הסטודנט כלים להבנה ולניתוח של מאפייני היחסים הדיפלומטיים.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	ד'	ב	ד"ר נתן מרקוס	תולדות הכסף של אירופה בעת החדשה	היסטוריה כללית 127-1-0089

תיאור קצר של הקורס

הקורס מציע לסטודנטים סקירה כללית של ההיסטוריה הפיננסית של אירופה מהעת החדשה המוקדמת ועד המשבר הפיננסי האחרון ב-2008. הקורס מקשר בין התפתחותם של המוסדות הפיננסיים העיקריים של אירופה ובין ההיסטוריה הפוליטית והחברתית של היבשת. תשומת לב מיוחד ניתנת לעליית שוקי האג'ח והבורסה, למשברים פיננסיים ולספקולציות, לקשרים בין מלחמות למימון ומיסוי, ובין הגמוניה, אימפריאליזם ותקנים מוניטריים העולמיים.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ב'	ב'	ד"ר עידן שרר	פיאודליזם: מיתוס ומציאות	היסטוריה כללית 127-1-0391

תיאור קצר של הקורס

המערכת הפוליטית והחברתית הידועה בשם "פיאודליזם" היא אחת מהתופעות המזוהות ביותר עם אירופה בימי הביניים. בדמיון המודרני, אדונים, ואסאלים, איכרים וצמיתים, יחד עם מערכת כנסייתית ענפה ורבת השפעה הרכיבו מערכת פשוטה יחסית של יחסי כוחות ונאמנות בממלכות ונסיכויות ימי הביניים. המציאות, כמובן, הייתה מורכבת בהרבה. גם כיום, עצם התופעה שאנו מכנים "פיאודליזם" נותרת שנויה במחלוקת במחקר המודרני והינה מורכבת בהרבה מהצורה הפשטנית שבה היא מוצגת בסוגי מדיה מודרניים רבים. כפי שנראה לאורך הקורס, גם אם רבים מהמונחים ושיטות הפעולה אכן היו מקובלים לאורך חלקים נרחבים של ימי הביניים, השיטה הפיאודלית קיבלה צורות, אידיאלים ודרכי פעולה שונים במיוחד במקומות שונים באירופה ובאה לידי ביטוי בכך שהתאימה את עצמה לצרכיהם השונים של שליטים שונים ויחסי הכוחות בינם ובין כוחות מקומיים וחיצוניים. כך או כך, אין ספק שתפיסת עולמם של אנשי ימי הביניים הושפעה באופן עמוק מתפיסת העולם הפיאודלית, גם אם הייתה היא

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	ג'	ב	ד"ר יעל מבט	סוגיות חברתיות ודתיות בהיסטוריה של ארה"ב במאה ה-20	היסטוריה כללית 127-1-0471

תיאור קצר של הקורס

קורס זה בוחן סוגיות מרכזיות בהיסטוריה החברתית והדתית של ארה"ב במאה ה-20. במהלך הסמסטר נעסוק בתמות כגון הגירה ועיור, הופעתן של תנועות מילינאריות והתעוררויות רוחניות, התנועה הסופריגיית והתנועה לזכויות האזרח והתפתחותה של תרבות- נגד ועלייתה המחודשת של השמרנות הדתית, הכלכלית ובפוליטית. אירועים והתרחשויות אלה יבחנו מתוך הפרספקטיבה של "אנשים פשוטים", או "אנשים רגילים". קרי, אותם ההמונים שאינם בהכרח משתייכים על האליטה הפוליטית הכלכלית והאינטלקטואלית של המדינה ואינם נמצאים במוקד קבלת ההחלטות הלאומית. במסגרת זו, לצד קריאה של ספרות רלוונטית, נעשה שימוש גם במגוון רחב של מקורות ראשוניים החל מקטעי עיתונות וכלה בתמונות, ציורים ומוסיקה. הקורס בנוי כקורס מבוא להיסטוריה חברתית ודתית של ארה"ב ומתאים לתלמידים ללא רקע בנושא.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	ב'	ב	ד"ר אורי שחר	מבוא לימי הביניים בשיאם	היסטוריה כללית 127-1-1091

תיאור קצר של הקורס

הקורס דן בהתפתחויות העיקריות במשק ובחברה, בממשל ובכנסייה בתקופת ימי-הביניים המאוחרים מהמאה ה-11 ועד למאה ה-15. מתוך נושאי השיעורים: הצמיחה הדמוגרפית, קולוניזציה פנימית וחיזונית, חידושים טכנולוגיים, ההפיכה המסחרית, המונרכיה האפיפיורית, הרנסאנס של המאה ה-12, מסעות הצלב, התפתחות הממלכות הלאומיות, הופעת תנועות המינות, ייסוד האינקוויזיציה, התגבשות מוסדות ייצוגיים, המגיפה השחורה ומרידות האיכרים.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ג'	ב'	ד"ר מרב חקלאי	תחילת תרבות המערב- רומא	היסטוריה כללית 127-1-1961

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק בהתפתחות רומא מראשיתה כישוב קטן על גדות נהר הטיבר ועד להפיכתה לאימפריה המשתרעת על כל אגן הים התיכון. נדון במעבר מתקופת המלכים לראשית תקופת הרפובליקה, התגבשות המשטר הרפובליקני ברומא, המאבק בין פטריקים לפלבאים, כיבוש וארגון איטליה, המלחמות הפוניות, השתלטות רומא על אגן הים התיכון, "המהפכה הרומית" מהגראקים ועד סולה, חיי יום-יום בעיר רומא, וסוף הרפובליקה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ד'	ב'	ד"ר נתן מרקוס	מבוא לעת החדשה המאוחרת	היסטוריה כללית 127-1-6091

תיאור קצר של הקורס

הקורס סוקר את התהליכים המרכזיים שחלו במאה התשע-עשרה הארוכה, מהמהפכה הצרפתית ועד מלחמת העולם הראשונה בתחום הפוליטי, החברתי, התרבותי והצבאי. נסקור את התופעות המרכזיות במאה זו כגון הנאורות, עליית הלאומיות, צמיחת הדמוקרטיה, הסוציאליזם, הקומוניזם, המהפכה התעשייתית ומהפכת התקשורת, התפתחות העיתונות המודרנית, האופטימיות הרבה ששררה במאה זו וכן הפחדים שליוו אותה.